

Інна БОВК,
викладачка
ЗП(ПТ)О «Звягельське
вище професійне училище»

Методична розробка уроку з предмета «Громадянська освіта» за темою «Права людини. Еволюція прав людини.»

Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах
Конституція України

Мета: ознайомити здобувачів освіти з поняттям права людини та їх еволюцією впродовж історичного шляху; висвітлити основні події, які вплинули на розвиток прав людини; формувати розуміння основних ключових понять і вмінь аналізувати та оцінювати стан прав людини в різні історичні періоди; сприяти розвитку в здобувачів освіти розуміння важливості та значення прав людини у формуванні справедливого та демократичного суспільства; виховувати почуття відповідальності за дотримання та захист прав і свобод людини.

Формування ключових та предметних компетентностей:

- **громадянська компетентність** - пояснює природу прав людини; відповідально та ефективно реалізує власні права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства;
- **проектно-технологічна компетентність** - застосовує знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;
- **соціальна компетентність**—здобувач освіти продуктивно співпрацює з партнерами у групі та команді, виконує різні ролі та функції у колективі;
- **інформаційно-комунікаційна компетентність** – використовує інформаційно-комунікаційні технології та цифрові застосунки для виконання завдань;
- **комунікативна компетентність** –уміє взаємодіяти з оточуючими людьми, має навички роботи у групі, володіє різними соціальними ролями;
- **уміння спілкуватися державною мовою;**
- **суспільствознавча компетентність** - здобувач освіти знає про види прав людини та пояснює їх; розрізняє права людини та обов'язки громадянина.

Обладнання та матеріали: презентація на тему «Права людини. Еволюція прав людини», ноутбук, смартфони здобувачів освіти, аркуші із завданнями для роботи; канцелярське приладдя, «Конституція України», «Загальна декларація прав людини і громадянина», «Конвенція ООН про права дитини».

Перебіг заняття

I. Організаційний етап. Привітання здобувачів.

II. Мотивація освітньої діяльності.

Повідомлення теми та мети уроку. Перегляд відеозапису одного з телевізійних новин (телеканал «NEWS Міжнародні новини») з фрагментами про порушення прав людей

III. Актуалізація опорних знань

Робота з хмарою тегів. Слайд 3

Завдання. Прочитати хмару тегів та об'єднати усі поняття одним словом чи сполученням слів.

- Що означає поняття *права людини*?
- Спробуйте скласти визначення поняття *права людини*.
- У яких документах визначено права людини?
- Поміркуйте, чи кожна людина має права?

- З якого часу люди набувають прав?
- Яке значення прав людини для суспільства?
- Чи існують проблеми з дотриманням прав людини в сучасному суспільстві?
- З якими факторами це пов'язано?

Тлумачний словничок. Слайд 4-5

Права людини – це визнані й гарантовані державою можливості дій (правомочності) людини в описаній, зазначеній у законі сфері.

Обов'язки — це вид і міра суспільно необхідної поведінки людини.

Декларація — офіційний державний документ, що містить основоположні принципи зовнішньої або внутрішньої політики держави, основи діяльності міжнародних організацій.

Конвенція (лат. conventio — договір, угода) — різновид міжнародного договору, у якому прописані норми, що є юридично зобов'язувальним для сторін, які підписали цю конвенцію.

Уповноважений з прав людини, або омбудсмен — людина, яку обирає Верховна Рада України для збирання інформації про порушення прав людини і сприяння тим, чиї права порушені.

IV. Вивчення нового матеріалу

Перегляд відеоролика «Історія прав людини»

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QP65Jshe2I4>

Назвіть один цікавий факт, який вам запам'ятався під час перегляду.

- Хто такий Кир Великий?
- Поясніть римське поняття *природний закон*.
- З іменами яких людей пов'язано становлення прав людини?
- Коли була укладена «Загальна декларація прав людини»?

Перегляд відео: «Основи концепції прав людини. Види прав людини та їх значення»

URL: <http://surl.li/rxfvz>

Робота з таблицею «Права людини». Слайд 7

Завдання. Розглянути види прав людини URL: <http://surl.li/hoksbT>

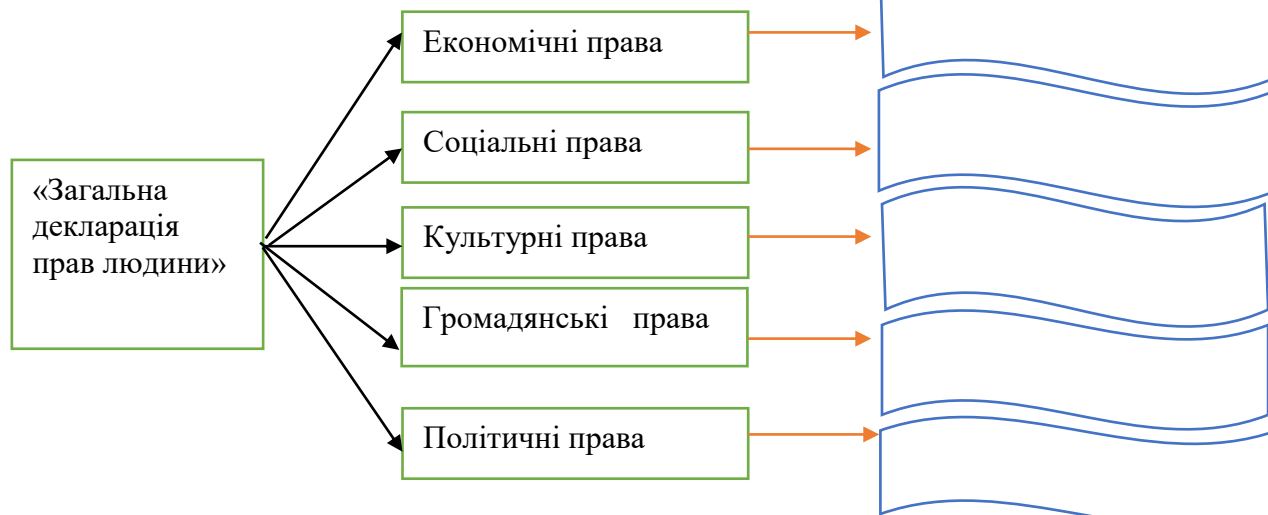

Технологія «Групування». Робота у групах з нормативними документами. Слайди 8-10

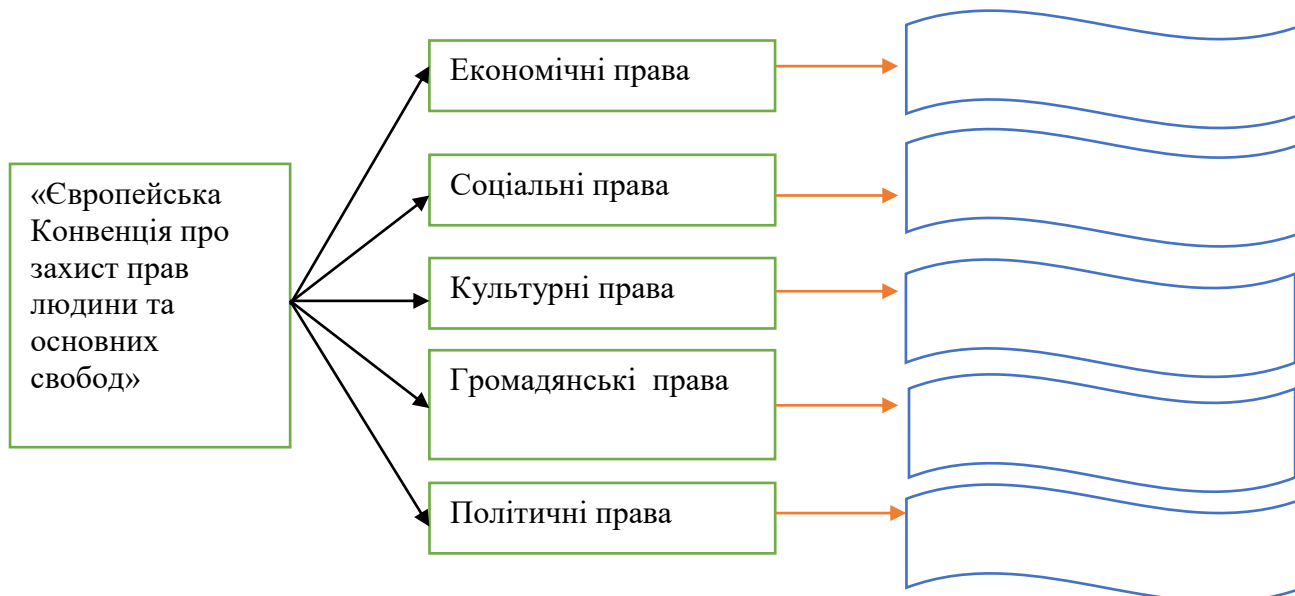
Завдання. Проаналізувати нормативні документи та класифікувати права людини за видами. Група 1. Робота з текстом «Конституція України».

Група 2. Робота із текстом «Загальна декларація прав людини»

Група 3. Робота з текстом «Європейська Конвенція про захист прав людини та основних свобод»

(презентація робіт здобувачів освіти у групах)

Повідомлення викладача з елементами бесіди Слайди 11-13

Історія нараховує безліч прикладів порушень прав людини, а також різні способи їх захисту на різних етапах розвитку суспільства. У Давньому Єгипті, Римі, Греції та інших цивілізаціях існувало рабство, де людей використовували як майно. Це було серйозним порушенням прав людини на свободу та гідність. Одним із способів захисту було спротив рабів, відмова від праці та боротьба за свої права. У середньовічній Європі феодальні володіння обмежували права селян та надавали повний контроль сеньйорів. Селяни мали мало прав і часто ставали жертвами експлуатації та насильства. Одним із способів захисту було повстання та боротьба за свободу.

Колоніальні держави, такі як Велика Британія та Іспанія, здійснювали колоніальну експансію та торговельно-промислову, що призвело до серйозних порушень прав місцевих народів та рабів. Одним із способів захисту були рухи за незалежність, антиколоніальний опір та аболіціоністські рухи.

Під час Другої світової війни нацистський режим у Німеччині здійснював геноцид євреїв, циганів, політичних опонентів та інших груп, що було серйозним порушенням прав людини на життя та гідність. Захистом від цього були різні форми опору, від підпільних груп до міжнародних засуджень та Нюрнберзького процесу.

У багатьох країнах світу, в тому числі і в сучасній Україні, продовжуються конфлікти та воєнні дії, які призводять до серйозних порушень прав людини, таких як військові злочини, етнічні чистки та порушення прав на життя, свободу та безпеку. Міжнародні організації та громадянські рухи працюють над захистом прав людини, подаючи інформацію, надаючи допомогу та впливаючи на уряди для припинення порушень.

Ці приклади демонструють, що порушення прав людини були поширеними в історії, але завжди існували способи боротьби та захисту цих прав через активну громадянську позицію, міжнародні конвенції, політичні та соціальні рухи.

- Які історичні етапи можна виділити, говорячи про еволюцію прав людини?
- Які конкретні приклади порушень прав людини згадуються на різних етапах історії?
- Якими були основні причини та наслідки цих порушень прав людини?
- Чи існували способи захисту прав людини на кожному з історичних етапів?
- Якими засобами політичної, соціальної або міжнародної дипломатії намагалися запобігти або припинити порушення прав людини?
- Чи допустимі обмеження прав людини з боку держави?

Технологія «Відповідники». Слайд 14

Завдання. Викладач зачитує права людини та випадки застосування прав людини, а здобувачі освіти записують їх у відповідні колонки таблиці у зошитах.

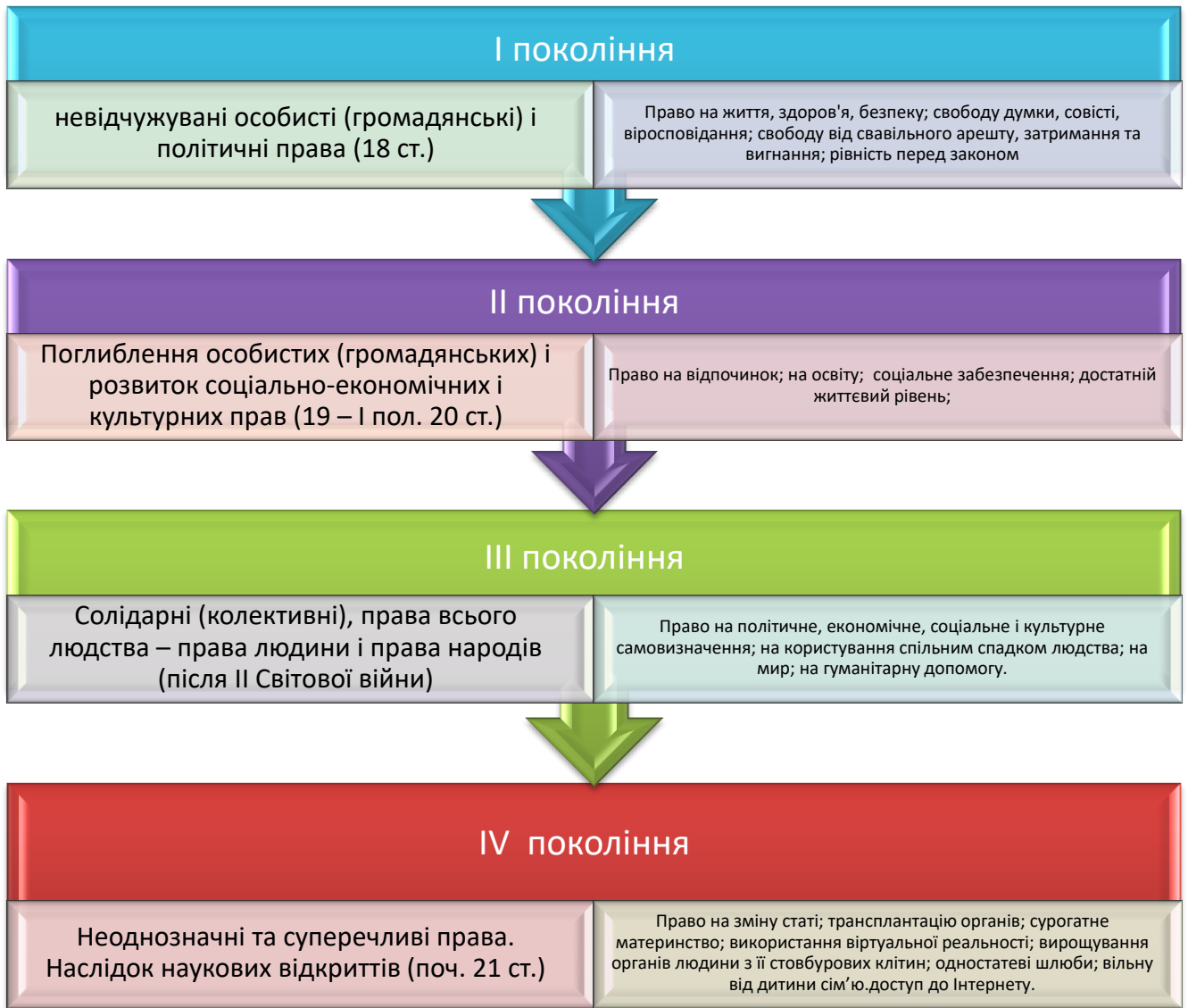
Права людини, які не повинні обмежуватися ні за яких обставин	Випадки, у яких допустимі обмеження прав людини з боку держави

Право на освіту, право на життя, національна безпека, право на первинну медичну допомогу, порушення громадського порядку, право на свободу від рабства, посягання життя і здоров'я громадян, рівність усіх у правах, економічний добробут держави.

Робота із схемою «Покоління прав людини». Обговорення. Слайд 15

Завдання. Розглянути схему.

- Скільки існує поколінь прав?
- Які права належать до I покоління?
- Які права належать до II покоління?
- Які права належать до III покоління?
- Які права належать до IV покоління?

Повідомлення викладача. Слайд 16

Існує кілька шляхів, якими можна захистити свої права. Першим кроком є розуміння та знання своїх прав. Цього можна досягнути читаючи закони, міжнародні договори, а також звернувшись за консультацією до правозахисних організацій або адвокатів.

Якщо ви відчуваєте, що ваші права порушені, зверніться до правозахисних організацій. Вони можуть надати вам консультацію, підтримку та навіть допомогти в судовому процесі. У разі серйозних порушень прав, можна звернутися за допомогою до правоохоронних органів чи судових установ. Зберігайте всі документи та докази порушень, які можуть стати важливими для вирішення справи. У деяких випадках, коли національні механізми захисту не працюють ефективно, звертання до міжнародних органів, таких як ООН або Європейський Суд з прав людини, може бути ефективним способом захисту прав.

III. Закріплення та систематизація вивченого матеріалу

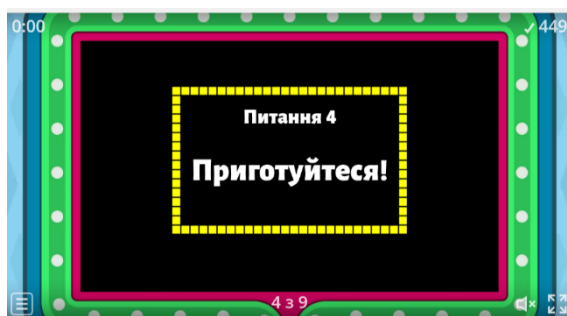
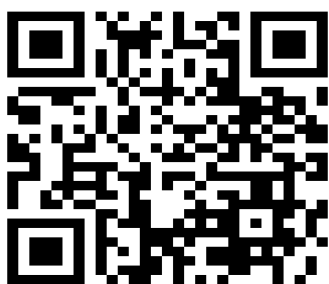
Робота у парах. Обговорення ситуацій. Слайд 17

Завдання. Визначте, у яких із запропонованих ситуацій має місце порушення прав людини.

1. Касир у супермаркеті пробив більшу кількість продуктів у чеку покупця.
2. Міський голова образив громадянина, який прийшов до нього на прийом.
3. Поліція під час затримання завдала тяжкі тілесні ушкодження підозрюваному, який не опирався затриманню.
4. Батько з сином побилися між собою і завдали каліцтва один одному.
5. Сталася квартирна крадіжка.
6. В результаті сімейної сварки чоловік побив дружину та дітей.

Ігрова вікторина «Права людини» на освітньому ресурсі Wordwall. Слайд 18

Завдання. Сканувати QR-код та виконати завдання вікторини.

IV. Підсумок заняття

Інтерактивна вправа "Галерея прав людини". Слайд 19

Завдання. Викладач пропонує здобувачам освіти картки з написами або зображеннями, які відображають різні права людини (наприклад: право на життя, свободу слова, право на освіту, право на справедливий суд і т.д.). Здобувачі освіти беруть картки, і вони мають розділитися на групи за аналогією до права, яке зображене на їхній картці. Потім кожна група презентує своє право, обговорює його важливість та приклади порушень чи захисту цього права на різних етапах історії. Після презентацій групи розміщують свої картки на дошці або стіні, створюючи "Галерею прав людини". Здобувачі освіти рухаються навколо галереї, оглядаючи картки та обговорюючи важливість кожного права та його еволюцію на різних етапах історії.

Слово викладача. Слайд 20

Сьогодні ми разом пройшли цікавий шлях вивчення теми "Права людини. Еволюція прав людини". Ви дослідили історичні етапи розвитку прав людини та виявили, як вони змінювалися протягом часу. Пам'ятайте, що права людини - це не тільки набір законів, але й вираження нашої гідності та свободи. Кожен з вас має право на повагу, справедливість та свободу, і важливо пам'ятати про це у повсякденному житті. Захист прав людини є відповідальною справою кожного з нас. Ставайте активними громадянами, боріться за справедливість та допомагайте тим, хто потребує захисту. Пам'ятайте, що ваш внесок може змінити світ на краще.

V. Домашнє завдання:

Знайти у матеріалах ЗМІ факти про позбавлення, захист і реалізацію прав людини.

Список використаних джерел

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеційською Комісією на 86 му пленарному засіданні. (Венеція, 25–26 березня 2011 року)
URL:<http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c> (дата звернення: 21.02.2024р.)
2. Загальна декларація прав людини // Міжнародні договори України.К., 1992.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.-ст.141.
4. Класифікація основних міжнародних документів у галузі прав або груп прав людини.
URL:<https://web.archive.org/web/20150924031528/http://www.hrights.ru/text/b10/Chapter16.htm> (дата звернення: 05.03.2024р.)
5. Міжнародні стандарти прав людини.
URL:http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/part2/408.htm (дата звернення: 14.03.2024р.)
6. Права людини як основа медіадіяльності
URL:<http://journalib.univ.kiev.ua/lectures/humanrights2018.pdf> (дата звернення:21.03.2024р.)
7. Проблематика захисту прав людини на теренах України.
URL:<http://blogs.pravda.com.ua/authors/kolesnichenko/4f3365b572044/> (дата звернення: 21.03.2024р.)
8. Управління Верховного комісара ООН з прав людини URL:<http://www.ohchr.org/> (дата звернення:20.03.2024р.)

Примітка: презентація до методичної розробки уроку з предмета «Громадянська освіта» за темою «Права людини. Еволюція прав людини.» (Інна ВОВК, викладачка ДНЗ «Новоград-Волинське вище професійне училище») – в електронних додатках.

Рецензент: *Таліна КОВАЛЬЧУК, методист НМК ПТО у Житомирській області*